Minister
Edukacji

DWP-WZP.055.25.2025.MP
Warszawa, 21 października 2025 r.

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na oświadczenie nr BPS/043-41-1033/25

Szanowna Pani Marszałek,

składam na Pani ręce odpowiedź na oświadczenie złożone 17 września 2025 r. przez senatora Ryszarda Brejzę na 41. posiedzeniu Senatu w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa i godności dzieciom oraz młodzieży, w tym przeciwdziałania zjawisku pod nazwą *szon patrol*.

Szanowny Panie Senatorze,

przepisy ustawy z 14 grudnia 2016 r. - *Prawo oświatowe*[1] stanowią, że system oświaty zapewnia wychowanie rozumiane jako wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej. Zadaniem systemu oświaty jest również upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży wiedzy o cyberbezpieczeństwie oraz kształtowanie właściwych postaw wobec zagrożeń, w tym związanych z korzystaniem z technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Wobec każdego zachowania posiadającego znamiona agresji, w tym cyberprzemocy, każdy obywatel oraz każda instytucja do tego powołana powinna reagować. Jeżeli niewłaściwe zachowania mają miejsce w szkole powinny zostać zastosowane właściwe działania profilaktyczne, w tym sprawdzenie czy zasady obowiązujące w jednostce zarówno w prezentowaniu postaw, zachowań i działań zostały adekwatnie zakotwiczone w dokumentach szkoły i wartościach reprezentowanych przez społeczność szkolną.

Zadania wychowawczo-profilaktyczne szkoły są elementem podstawy programowej kształcenia ogólnego. Tym samym muszą być uwzględniane odpowiednio w programach nauczania i podczas realizacji zajęć z wychowawcą oraz programu wychowawczo-profilaktycznego na każdym etapie edukacyjnym.

Każda szkoła obowiązkowo realizuje program wychowawczo-profilaktyczny, który obejmuje:

- ✓ treści i działania o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów oraz
- ✓ treści i działania o charakterze profilaktycznym skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców.

Środowisko szkolne przygotowuje program wychowawczo-profilaktyczny na podstawie przeprowadzanej corocznie analizy wyników diagnozy potrzeb rozwojowych uczniów, w

[1] Dz. U. z 2025 r. poz. 1043 z późn. zm.

telefon: + 48 22 34 74 100
adres email: sekretariat.b.nowacka@men.gov.pl
gov.pl/edukacja

al. J.Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa

tym czynników chroniących i czynników ryzyka[2]. Głównym celem jego realizacji jest kształtowanie właściwych postaw uczniów i przyjaznego klimatu szkoły.

Za diagnozę odpowiedzialny jest dyrektor szkoły albo upoważniony przez niego pracownik, dlatego w ramach Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 Minister Edukacji zlecił przygotowanie narzędzia informatycznego, które będzie pomocą dla szkół w prowadzeniu diagnozy profilaktycznej. 1 października 2025 r. zostało uruchomione, a informacja przekazana do wszystkich szkół.

Podstawą narzędzia są ankiety opracowane przez zespół ekspertów. Do zespołu, który opracował narzędzia należą: Robert Porzak, Krzysztof Ostaszewski, Jacek Pyżalski, Jakub Kołodziejczyk, Wiesław Poleszak, Grzegorz Kata. Eksperci, którzy opracowali ankiety to osoby reprezentujące różne ośrodki naukowe i specjalizujący się w różnych zagadnieniach wychowania i profilaktyki. Ich doświadczenie badawcze i zawodowe przełożyło się na opracowanie ankiet. Są one wynikiem wielu dyskusji panelowych i analizy najnowszych doniesień naukowych z całego świata.

Każde pytanie w ankietach jest uzasadnione potwierdzonymi badaniami naukowymi i wynika z kanonu wiedzy na temat wychowania i profilaktyki. Jednakże najważniejszą rzeczą w korzystaniu z nich jest wyjątkowa troska o zasady etyki badań, a zwłaszcza anonimowość wyników.

Wyniki ankiet od nauczycieli, uczniów, rodziców dostępne są na poziomie szkoły/placówki i pozwolą na efektywne planowanie i podejmowanie działań wychowawczo-profilaktycznych. Dodano tzw. inteligentne rozwiązanie, gdzie dane liczbowe przekładają się na konkretne rady dotyczące planowania działań profilaktycznych.

A ponadto:

- Gmina/powiat – uzyska podgląd do zbiorczych wyników na poziomie jednostki, aby właściwie tworzyć politykę profilaktyki dla mieszkańców;
- Kurator oświaty uzyska podgląd do zbiorczych wyników na poziomie województwa, aby uwzględnić je w nadzorze pedagogicznym;
- Administrator (Ministerstwo Edukacji Narodowej) – uzyska podgląd do zbiorczych wyników na poziomie kraju i województw – aby uwzględnić w tworzeniu polityki oświatowej państwa.

Realizowany w każdej szkole program wychowawczo-profilaktyczny powinien uwzględniać działania skierowane do uczniów, które mają za zadanie kształtować zasady współżycia społecznego i tolerancji w szczególności: poszanowanie godności drugiego człowieka, odpowiedzialność za własne decyzje i wybory, zaufanie oraz przestrzeganie praw ucznia.

Program wychowawczo-profilaktyczny uchwala rada rodziców w porozumieniu z radą pedagogiczną. Wobec tego rodzice mają istotny wpływ na działania wychowawczo-profilaktyczne realizowane w szkole oraz na inne programy, projekty, przedsięwzięcia i inicjatywy, także te realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Regulacje dotyczące organizacji pracy szkoły oraz zasad bezpieczeństwa uczniów określa statut szkoły[3]. Dyrektor, odpowiadając za bezpieczeństwo uczniów, powinien stworzyć skuteczne mechanizmy eliminowania zagrożeń na terenie szkoły.

[2] Art. 26 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043 z późn. zm.).
[3] Art. 98 ust 1 pkt 4-7ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043, z późn. zm.).

Szkoła, stwarzając przyjazne i bezpieczne środowisko uczenia się, dostarczając pozytywnych wzorców zachowań i okazji do doświadczenia sukcesu, a także okazując uczniowi swój szacunek, uruchamia tym samym bardzo ważne czynniki chroniące. Młodzi ludzie
z problemami, doświadczający opieki i wsparcia w środowisku szkolnym, rzadziej demonstrują zachowania aspołeczne, w tym przemocowe.

Sprawa walki z hejtem tzw. nielegalnych grup „szon patroli" jeżeli wystąpi w środowisku szkolnym powinna być eliminowana na bieżąco. Jest to działalność niedozwolona, za którą uczniowie mogą ponieść kary określone w statucie szkoły. Nie wolno nikogo dyskryminować.

12 września 2024 r. Rada Ministrów przyjęła uchwałą Politykę Cyfrowej Transformacji Edukacji (PCTE), która ma charakter programu i dokumentu strategicznego, wyznaczającego ramy polityki państwa i działań podejmowanych w obszarze cyfryzacji edukacji w perspektywie krótko, średnio oraz długoterminowej.

PCTE wskazuje na niezbędne działania, które powinny zostać podjęte dla pełnego urzeczywistnienia wizji nakreślonej w podstawie programowej kształcenia ogólnego, w dokumentach unijnych i w innych dokumentach, w celu przygotowania kolejnych pokoleń obywateli do wyzwań społeczeństwa cyfrowego związanych z rozwojem informatyki i technologii cyfrowej. Opisuje także działania niezbędne do przeprowadzenia cyfrowej transformacji edukacji w obliczu rewolucji cyfrowej. W transformacji cyfrowej szkół bardzo ważną rolę pełnią inicjatywy skoncentrowane na zapewnieniu odpowiedniej higieny cyfrowej oraz bezpiecznym korzystaniu z komputera i Internetu.

PCTE stwierdza jednoznacznie, że bezpieczne korzystanie z mediów i informacji, przeciwdziałanie dezinformacji oraz znajomość zasad bezpieczeństwa, odpowiedzialnego i bezpiecznego korzystania z zasobów edukacyjnych oraz urządzeń cyfrowych są kluczowymi zagadnieniami nie tylko w odniesieniu do uczniów, ale również nauczycieli i innych pracowników szkół.

Zagadnieniu cyberbezpieczeństwa poświęcono osobny rozdział w dokumencie – Cyfrowe bezpieczeństwo, w którym wskazano, że celem działań w obszarze edukacji jest sprawienie, by użytkownik Internetu rozumiał i krytycznie oceniał różne aspekty mediów i kontekstów medialnych oraz tworzenia komunikacji w różnych kontekstach, świadomie korzystał np. z komunikatorów, platform elektronicznych, portali społecznościowych oraz miał świadomość zagrożeń związanych z dostępem do określonych treści, a także istnienia narzędzi ograniczających ich dostępność. Wśród wskazanych w PCTE działań do zrealizowania w obszarze cyfrowego bezpieczeństwa można wymienić:

1) Wspieranie nauczania o edukacji medialnej, higienie cyfrowej i cyberbezpieczeństwie.
2) Opracowanie wytycznych dla nauczycieli i ram kompetencji uczniów w zakresie cyberbezpieczeństwa i higieny cyfrowej.
3) Opracowanie zasad systematycznego przeprowadzenia szkoleń dla nauczycieli i rodziców w zakresie cyberbezpieczeństwa.

Ponadto w ramach szkoleń dla nauczycieli realizowanych ze środków europejskich zarówno Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, jak i Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego w 2025 r. i kolejnych latach będą realizowane szkolenia dla nauczycieli z zakresu umiejętności cyfrowych. Planowane jest przeszkolenie ponad 100 tys. nauczycieli z umiejętności cyfrowych o różnym stopniu zaawansowania. Wszystkie szkolenia oparte są o wypracowane przez MEN standardy kompetencji cyfrowych

nauczycieli, które obejmują m. in. kwestie związane z przepisami prawa i zasadami bezpieczeństwa dotyczącymi korzystania z zasobów dostępnych w sieci oraz zagrożeniami.

Od 1 września 2025 r. Minister Edukacji wprowadziła do szkół nowy, nieobowiązkowy przedmiot edukacja zdrowotna, który traktuje zdrowie człowieka w sposób kompleksowy, uwzględniając zagadnienia zdrowia psychicznego, fizycznego, a także kwestie zdrowego odżywiania, profilaktyki czy problemu uzależnień.

Ważnym komponentem edukacji zdrowotnej są działy: Zdrowie psychiczne oraz Internet i profilaktyka uzależnień, które poruszają tematykę dbania o dobrostan psychiczny i emocjonalny, jak również ochrony i przeciwdziałania uzależnieniom.

Są to m.in. zagadnienia z zakresu:

- przestrzegania zasad higieny cyfrowej;
- zagrożeń wynikających z niewłaściwego używania technologii informacyjno– komunikacyjnych, w tym cyberprzemocy, hejtu, mowy nienawiści, kreowania cyberrzeczywistości, uzależnienia od Internetu i gier komputerowych oraz niebezpiecznych kontaktów w sieci, m.in. uwodzenia w sieci (grooming);
- zagrożeń związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu, wyrobów tytoniowych, napojów energetyzujących;
- sposobów reagowania w sytuacjach występowania zagrożeń związanych z korzystaniem z Internetu i zażywaniem substancji psychoaktywnych, w tym ze spożywaniem alkoholu, używaniem wyrobów tytoniowych, spożywaniem napojów energetyzujących, a także sposobów uzyskania pomocy specjalistycznej w tym zakresie.

Ponadto szkoły i placówki mogą korzystać z Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego[4], prowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii. System ma zapewniać wysoką jakość realizacji, dlatego każdy program posiada scenariusze, trwa odpowiednią ilość czasu, wskazuje podstawy naukowe, czynniki ryzyka i czynniki chroniące, skuteczne strategie profilaktyczne, proponowane materiały oraz system szkoleń dla realizatorów.

Programy są badane pod kątem spełnienia standardów – szczegółowych wymagań odnoszących się do jakości programu jako całości, a także poszczególnych etapów jego realizacji, tj. etapu diagnozy i oceny potrzeb, wyboru grupy docelowej, planowania celów i sposobów ich realizacji, zapewnienia jakości realizacji oraz monitorowania i oceny efektów programu w trakcie ewaluacji.

Dostrzegając potrzebę podjęcia pilnych działań w zakresie profilaktyki agresji i przemocy wśród uczniów i uczennic, Ministerstwo Edukacji Narodowej w 2025 r. zorganizowało:

- *Tydzień o budowaniu relacji* – dla przedszkoli,
- *Tydzień o przeciwdziałaniu przemocy rówieśniczej* – dla szkół podstawowych, ponadpodstawowych i placówek oświatowych.

Akcja informacyjno-edukacyjna miała podkreślić znaczenie dialogu opartego na wzajemnym szacunku, komunikacji przeprowadzanej w atmosferze empatii i życzliwości oraz konieczności podjęcia inicjatyw wspierających rozwój emocjonalny i społeczny uczniów.

[4] www.programyrekomendowane.pl

W ramach przedsięwzięcia zostały przesłane do wszystkich szkół materiały edukacyjne w celu wsparcia placówek w realizacji aktywności nt. profilaktyki przemocy na podstawie informacji opartych na naukowych podstawach i o wysokiej jakości.

Materiały zostały dostosowane do potrzeb i etapu rozwojowego uczniów i uczennic.

W ramach przedsięwzięcia 1 października 2025 r. odbyła się debata międzyresortowa, podczas której zebrano rekomendacje w obszarze prewencji zachowań agresywnych wśród uczniów i uczennic oraz podpisano *Pakt na rzecz przeciwdziałania przemocy rówieśniczej*.

Pakt stanowi wspólną deklarację budowania środowiska szkolnego wolnego od przemocy, nienawiści i wykluczenia, podkreślając fundamentalne prawo każdego dziecka do dorastania w świecie opartym na empatii, dialogu i wzajemnym szacunku. Sygnatariusze zobowiązali się do natychmiastowego reagowania na krzywdę, wspierania osób doświadczających niesprawiedliwości oraz wspólnego działania na rzecz tworzenia bezpiecznych i przyjaznych szkół oraz przedszkoli.

Z ramienia Ministerstwa Edukacji Narodowej Pakt podpisała Pełnomocniczka Ministra Edukacji ds. zdrowia psychicznego uczniów. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji reprezentowała Sekretarz Stanu Magdalena Roguska. Pozostałe instytucje reprezentowali przedstawiciele Państwowej Komisji do Spraw Przeciwdziałania Wykorzystaniu Seksualnemu Małoletnich, Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości, Komendy Głównej Policji, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, Ministerstwa Zdrowia, Centrum Edukacji Artystycznej podlegającego Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Ośrodka Rozwoju Edukacji. Ponadto swoje podpisy złożyli kuratorzy oświaty, którzy uczestniczyli w wydarzeniu w formie stacjonarnej.

W ramach przedsięwzięcia 3 października 2025 r. odbyła się debata w Ośrodku Rozwoju Edukacji z udziałem przedstawicieli NGO, Młodzieżowych Sejmików i Związków Zawodowych. Uczestnicy wydarzenia opracowali rekomendacje, które zostaną uwzględnione podczas projektowania zmian legislacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy rówieśniczej w szkołach i placówkach.

Warto podkreślić, że Minister Edukacji w latach 2021-2025 w ramach Narodowego Programu Zdrowia realizował we współpracy z organizacjami pozarządowymi projekty z zakresu zdrowia publicznego, w tym pn.:

- Pozytywny klimat szkoły (2021-2023);
- Pozytywna szkoła (2022-2024);
- Wolontariat na rzecz wsparcia rówieśniczego w ochronie zdrowia psychicznego dzieci i uczniów (2023-2025).
- Zobacz emocje (2024-2025). Przedmiotem konkursu jest zadanie polegające na przygotowaniu i przeprowadzeniu w szkołach i placówkach programów z zakresu psychoedukacji jako procesu, w ramach którego nabywa się wiedzę na temat funkcjonowania umysłu i emocji oraz uczy się skutecznych strategii radzenia sobie z trudnościami. W wyniku wdrożonych w szkołach i placówkach programów ma nastąpić:
    - ✓ Poprawa samopoczucia i dobrostanu psychicznego: poznanie siebie i swoich reakcji emocjonalnych, które pozwolą zrozumieć potrzeby i ograniczenia.
    - ✓ Radzenie sobie z trudnościami: umiejętne wykorzystanie narzędzi do skutecznego radzenia sobie z symptomami kryzysu, stresu, lęku, itp.

- ✓ Poprawa relacji interpersonalnych: nauka pozytywnej komunikacji, budowanie zdrowych relacji oraz rozwój empatii i troski o innych.
- ✓ Zapobieganie stygmatyzacji: prewencja i zmniejszenie liczby zachowań negatywnych związanych z odbiorem u siebie i innych objawów zaburzeń zdrowia psychicznego i korzystanie z pomocy specjalistycznej jako wynik edukacji na temat zdrowia psychicznego.

Programy uwzględniają szkolenia dla uczniów, ich rodziców, nauczycieli i dyrektorów szkół i placówek z zakresu:

- elementów psychologii i rozpoznawania emocji;
- radzenia sobie w sytuacjach problemowych;
- kształtowania postaw prozdrowotnych;
- zapobiegania stygmatyzacji osób w kryzysie psychicznym.

Ewaluacja ww. programów będzie dostępna po zakończeniu ich realizacji, tj. po 31 grudnia 2025 r.

- Przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej (2025) - realizacja projektów edukacyjnych. Przedmiotem konkursu jest zadanie polegające na przygotowaniu i przeprowadzeniu – projektu edukacyjnego, który składa się z:

  a) modułu 1 – „dobre praktyki”: upowszechnienie ciekawych i skutecznych projektów/programów zrealizowanych w szkołach i placówkach od 2021 r., o tematyce przeciwdziałania przemocy rówieśniczej jako elementu profilaktyki uniwersalnej, w ramach której nabywa się wiedzę oraz kształtuje postawy i zachowania szacunku do innych, empatii i tworzenia przyjaznego klimatu w szkole i placówce;

  b) modułu 2 – „debata”: dyskusja w gronie ekspertów nad aktualnymi wynikami badań z zakresu zdrowia publicznego, zdrowia psychicznego, profilaktyki uzależnień w kontekście przeciwdziałania przemocy rówieśniczej oraz strategiami poprawy.

W wyniku realizacji zadania zostaną przeprowadzone projekty edukacyjne, które zostaną zaprezentowane społeczności na poziomie lokalnym, regionalnym lub ogólnopolskim. Minister Edukacji zleciła i przyznała dotacje na realizację przez 12 organizacji pozarządowych ww. projektów.

W wyniku realizacji zadania zostaną przeprowadzone projekty edukacyjne, które zostaną zaprezentowane społeczności na poziomie lokalnym, regionalnym lub ogólnopolskim.

Powyższe programy realizowane w szkołach z zakresu profilaktyki uniwersalnej mają na celu naukę empatii, rozumienie różnorodności oraz szkód jakie wywołują działania agresywne, przemocowe, dyskryminacyjne i stygmatyzujące.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Ministra Edukacji

Paulina Piechna-Więckiewicz
Podsekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/